אלמה תניא הזכר. והיה ערכך הזכר ומרבויא דה"ג נפקא לן ולא טומטום: **ערך איש** [ד] **ואשה.** אין שוין כדמפרש בפ' בהר סיני: **אם נקבה.** מרבויא דלפ נפקא לן ולא טומטום [ה] משום פסיקא לן ממעטא ליה קרא דפסיקא קמי שמיע ליכא מאן דפליג ולמי משום דריש ממעטא ליה [ו] ואיכא למ"ד לפי שהוא ספק אינו בא לידי קרבן ולא ממעטא ליה קרא אלא משום דאתי לאשמועינן דאפילו ספק נמי לא מייתי ליה:

סמי מכאן טומטום. מקרא לא ממעטא אלא מנדלוגיון ומשום דריה אגב טומטום ונערך ולמומרת נערך כזכר: **אם זכר אם נקבה.** בשלמים כתיב (ויקרא ג) [ז] ומשום ספק לא ממעטא קרא ועוד [ח] אין זכר בין נקבה כאן לשלמים אלא ולמי דריה הוא: **הזכר ולא נקבה.** [ט] להיות הן לגבי עולה דפריכים לעיל להוליא טומטום ומדמעטיה קרא דריה הוא למשוח ספק לא [י] ממעטא קרא: הכותב ל"ג אלא שייך בעופות: **הנעבד.** [כ] כולה נקרבנות לעופות קמיירי: **מטמאים בגדים אבית הבליעה.** כשאר נגעים עוף טהור למליקה אינה מליקה והוי נבילה ואי לאו דריה הוא למאי אינה מליקה [ל] מה נפשך אם זכר הוא כשר ואם נקבה הרי כשר להא בעופות לא אלא מליקה דקמאר כל מקום שאמה מוקמ זכר ונקבה אמה מוקי למאי דאיכא למיפרך דקאמר כל מקום שאמה לאותויהי דקאמר מיפסקא קמיירי ועוד מדל"ג אינה לאותויהי דקאמר כל מקום שאמה מוקמ זכר ונקבה אמה מוקי למאי דאיכא למיפרך

כי פליגי במטיל מים במקום נקבות. והשתא הא דלמר רב מקלא לעיל מכל טומטום דכרי הכל ספיקא הוא על כרחך לא [פה] למרו במטיל מים במקום זכרות דהכוח ולמי זכר הוא [טו] (ל)לכל במטיל מים במקום נקבות ומליבא דמ"ק מכל [מ] ר"ש [יג]לית ליה טום ספיקא בטומטום למי הוה מטיל מים במקום נקבות הוי נקבה ולמי ות"ל ומ"ל לרב מקלא לרבנן מתרמי קדום מספיקא דילמא מכרי כר"ש ולא [מא] קדום כלל ות"ל כיון דמהוה טעמא דפליגי בגמרא משום [מב] דבריה הוא לא מלי פליגי בטומטום לרב מקלא משום מעמ לא הוי בריה מספמא [ג] מודו לת"ק בטומטום לכי קדום [לא] הוא מספיקא כמו שמועה לו רבי ישמעאל ות"ק לקמן פ"ט (דף מ.) דממעט ר"ש בן יהודה מטומטום ואנדרוגינוס ממעשר בהמה משום דממעט בקדשים הזכר ולמי ונקבה ולמית ויליף מעשר מעשר מעשר בקדשים מה ענין זה אצל זה הא בקדשים ימעט מכלל זכר מטעם שהוא נקבה כשמטיל מים במקום נקבות אצל מעשר אין מעשר אלא מזוקק ומ"ל לרב מקלא מומר סמי מכאן טומטום וכן ר"ל דבמתוך:

לא אמרו טומטום ספק אלא באדם. [יג]כר"ש בר' יהודה לקבילת ליה ולמו מליבא דכולי עלמא קמשר דספיקו לת"ק דמתני' דספיקא הוא לתין שומטין לא במקדש ולא במדינה:

הדרן עלך על אלו מומין

ולא אישתני תנאי דתניא [ד]**טומטום** [ב]**שקידש קדושיו קדושין נתקדש קדושי קדושין** [ג]**וחולץ וחולצין לאשתו ומיבמים לאשתו ותניא אידך אשת טומטום חולצת ולא מתייבמת** [ז] **סברוה דכ"ע כר"ע דאמר** [ח]**סרים חמה לא חולץ ולא מייבם** [מ] **מאי לאו בהא קמיפלגי דמ"ד חולץ וחולצין לאשתו ומיבמים את אשתו לא אמרינן הואיל ואישתני אישתני ומ"ד חולצת ולא מתייבמת אמרינן הואיל ואישתני אישתני לא דכ"ע אמרינן הואיל ואישתני אישתני הא ר"א והא ר"ע ומאן תנא אליבא דר"ע אילימא ר' יהודה הא ודאי סרים משוי ליה** [ט]**דתנן רבי יהודה אומר טומטום שנקרע ונמצא זכר ה"ז לא יחלוץ מפני שהוא כסרים אלא רבי יוסי ברבי יהודה היא דתניא** [י]**ר' יוסי בר' יהודה אומר טומטום לא חולץ שמא יקרע וימצא סרים חמה** [טו] **אמו כל דמיקרע זכר משתכח נקבה לא משתכח** [ד]**שמא** [ט] **קאמר שמא יקרע וימצא נקבה א"נ זכר נמי שמא ימצא סרים חמה מאי ביניהו אמר רבא לפסול**

בן יהודה למימר טומטום בריה הוא ולא קדוש לא דכולי עלמא טומטום בבריה לא מספקא [ו] זכר ונקבה הוא דמספקא מטיל מים במקום זכרות דכולי עלמא לא פליגי דזכר הוא כי פליגי במטיל מים במקום נקבות מר סבר חיישינן שמא נהפכה זכרותו לנקבותו ומר סבר לא חיישינן כי הא דהורה [ו]רבי אלעזר [ג] בבהמה מטיל מים במקום נקבות חולין תהי בה ר' יוחנן מאן דלא חש [ג] לתנא קמא ולרבי ישמעאל ולימא רבי יוחנן נמי מאן דלא חש לרבנן בתראי דא"ר חסדא מחלוקת באנדרוגינוס אבל בטומטום [א]דברי הכל ספיקא רבי יוחנן לא ס"ל דרב חסדא אי לא ס"ל לימא הוא דאמר כרבנן בתראי הכי נמי קאמר [ג]מאן שביק תרי ועביד כחד ורבי [ז] אלעזר כמאן סברא כי הא דאמר ריש לקיש [ס] לא אמרו טומטום ספק אלא באדם הואיל וזכרותו ונקבותו במקום אחד אבל בהמה מטיל מים במקום זכרות זכר מטיל מים במקום נקבות נקבה מתקיף לה רב אושעיא וליחוש שמא נהפכה זכרותו לנקבותו א"ל [ו] כמאן [ג]כר"מ דחייש למיעוטא אביי בר אבין ורב חנניא בר אבין דאמרי תרוייהו אפי' תימא רבנן הואיל ואישתני אישתני אית דאמר אישתני ואית דאמר לא אישתני לימא אישתני

ר' פליגי במטיל מים במקום נקבות. והשתא הא דלמר רב מקלא לעיל מכל טומטום דכרי הכל ספיקא הוא על כרחך לא [פה] למרו במטיל מים במקום זכרות דהכוח ולמי זכר הוא [טו] (ל)לכל במטיל מים במקום נקבות ומליבא דמ"ק מכל [מ] ר"ש [יג]לית ליה טום ספיקא בטומטום למי הוה מטיל מים במקום נקבות הוי נקבה ולמי ות"ל ומ"ל לרב מקלא לרבנן מתרמי קדום מספיקא דילמא מכרי כר"ש ולא [מא] קדום כלל ות"ל כיון דמהוה טעמא דפליגי בגמרא משום [מב] דבריה הוא לא מלי פליגי בטומטום לרב מקלא משום מעמ לא הוי בריה מספמא [ג] מודו לת"ק בטומטום לכי קדום [לא] הוא מספיקא כמו שמועה לו רבי ישמעאל ות"ק לקמן פ"ט (דף מ.) דממעט ר"ש בן יהודה מטומטום ואנדרוגינוס ממעשר בהמה משום דממעט בקדשים הזכר ולמי ונקבה ולמית ויליף מעשר מעשר מעשר בקדשים מה ענין זה אצל זה הא בקדשים ימעט מכלל זכר מטעם שהוא נקבה כשמטיל מים במקום נקבות מכלל מעשר אין מעשר אלא מזוקק ומ"ל לרב מקלא מומר סמי מכאן טומטום וכן ר"ל דבמתוך:

לא אמרו טומטום ספק אלא באדם. [יג]כר"ש בר' יהודה לקבילת ליה ולמו מליבא דכולי עלמא קמשר דספיקו לת"ק דמתני' דספיקא הוא לתין שומטין לא במקדש ולא במדינה:

הדרן עלך על אלו מומין

ולא אישתני תנאי דתניא [ד]**טומטום** [ב]**שקידש קדושיו קדושין נתקדש קדושי קדושין** [ג]**וחולץ וחולצין לאשתו ומיבמים לאשתו ותניא אידך אשת טומטום חולצת ולא מתייבמת** [ז] **סברוה דכ"ע כר"ע דאמר** [ח]**סרים חמה לא חולץ ולא מייבם** [מ] **מאי לאו בהא קמיפלגי דמ"ד חולץ וחולצין לאשתו ומיבמים את אשתו לא אמרינן הואיל ואישתני אישתני ומ"ד חולצת ולא מתייבמת אמרינן הואיל ואישתני אישתני לא דכ"ע אמרינן הואיל ואישתני אישתני הא ר"א והא ר"ע ומאן תנא אליבא דר"ע אילימא ר' יהודה הא ודאי סרים משוי ליה** [ט]**דתנן רבי יהודה אומר טומטום שנקרע ונמצא זכר ה"ז לא יחלוץ מפני שהוא כסרים אלא רבי יוסי ברבי יהודה היא דתניא** [י]**ר' יוסי בר' יהודה אומר טומטום לא חולץ שמא יקרע וימצא סרים חמה** [טו] **אמו כל דמיקרע זכר משתכח נקבה לא משתכח** [ד]**שמא** [ט] **קאמר שמא יקרע וימצא נקבה א"נ זכר נמי שמא ימצא סרים חמה מאי ביניהו אמר רבא לפסול**

חולין ומיבמי מיבמי בגמרא דהיינו ת"ק דפליג לעיל עליה דר"ש בן יהודה [יח] דלא מיים שמא נהפכה ור' [ג] אלעזר כר"ש מציית ליה: **לימא.** מי ממרי חולין ומיבמי [יט] מר הוא דממרי ממתי היא: **שקדש קדושיו קדושין.** לומרת ולריכה גט שמא זכר הוא: **נתקדש.** קדושין קדושין וזה שקדשו מסור בקרובותיו של טומטום כגון בתמו ובמתומו דשמא נקבה הוא: **וחולץ.** לומרת שמא אין שם [י]ממר אלא בעיא יבמתו מליבה מבל יש שם [יא]ממר לת"ק מליץ טומטום להא מתי תגא בנקבה נמי מספקא ליה: **וחולצין לאשתו.** היא שמא זכר הוא: **ומייבמים את אשתו.** ממה נפשך אי זכר הוא שפיר מייבם מחיו ואם נקבה הוא אסה [כא]בעלמא הוא דנפיק מאי טומטום מבל טומטום מייבם למיגו גן לידה ולא קרינא ביה להקיש מחיו שם: **מאי לאו דכ"ע בר"ע.** למאר ביבמות פרק העגל (דף עט.): סרים ממה לא חולן ולא מייבם ואסתו לא חולצת ולא מתייבמת שמא היתה לו שעת הכושר: **ובהא פליגי.** דמ"ד מייבמין לאסתו ממ"נ שבר אי זכר הוא שפיר מייבם ללא ממרינן הואיל ואישתני למיהוי טומטום אישתני נמי לספוקי בסרים ממה שאפילו יקרע וימצא זכר יהא סרים ואסת סרים אין מתייבמת: **ומ"ד אין** [כג] **מתייבמת שבר אמרינן הואיל ואישתני למיהוי טומטום אישתני.** נמי לספוקי למיהוי סרים ממה שפילו ימצא זכר הילכך אין מתייבמת אסתו לעולם פוגע בעיסור אסת אח ומיהו תליה בעיטוח לן שהוא סרים דשמא לאו סרים הוא הילכך בעיא שים לה גניס והמייבמה פוגע בעיסור אסת אח ומיהו תליה בעיטוח לן שהוא סרים דשמא לאו סרים הוא הילכך בעיא תליה: **לא ס"ל. לרבי יוחנן** [יג] דרב מקלא מלא רבנן בתראי טומטום אינו נאסה במקדש ולא במדינה משום דנאסה: **אי לא מבירא ליה.** ממלי מלא מתמה הא ר' אילעאי הוא דאמר בבהמה: **שבק תרי.** ת"ק ור' ישמעאל ועביד כאד רבנן בתראי [יד]: **הואיל וזכרותו ונקבותו במקום אחד.** וליכא למידקינהו בהשתא מיס [טו][אבל] בבהמה אין בה אוס ספק לדברי הכל והאי דקאמר ת"ק דמתניתין אינו נאסה במקום זכרות קאמר דולאי הילכך אינו נאסה במדינה ובמקדש דשמא נהפכה זכרותו ונקבותו נמי לא אזי להקריבה בעבול אוס אלא אינן לו זכרות להא מממעטינן ליה מהקריבה בכמה דוכתי זכור ולא טומטום ורבי ישמעאל [טז]בעלמא הוא דנפיק מאי טומטום מבל טומטום מייבם למיגו גן לידה ולא קרינא ביה להקיש מחיו שם: **מאי לאו דכ"ע בר"ע.** למאר ביבמות פרק העגל (דף עט.): סרים ממה לא חולן ולא מייבם ואסתו לא חולצת ולא מתייבמת שמא היתה לו שעת הכושר: **ובהא פליגי.** דמ"ד מייבמין לאסתו ממ"נ שבר אי זכר הוא שפיר מייבם ללא ממרינן הואיל ואישתני למיהוי טומטום אישתני נמי לספוקי בסרים ממה שאפילו יקרע וימצא זכר יהא סרים ואסת סרים אין מתייבמת: **ומ"ד אין** [כג] **מתייבמת שבר אמרינן הואיל ואישתני למיהוי טומטום אישתני.** נמי לספוקי למיהוי סרים ממה שאפילו ימצא זכר הילכך אין מתייבמת אסתו לעולם פוגע בעיסור אסת אח ומיהו תליה בעיטוח לן שהוא סרים דשמא לאו סרים הוא הילכך בעיא שים לה גניס והמייבמה פוגע בעיסור אסת אח ומיהו תליה בעיטוח לן שהוא סרים דשמא לאו סרים הוא הילכך בעיא תליה: **לא ס"ל. לרבי יוחנן** [יג] דרב מקלא מלא רבנן בתראי טומטום אינו נאסה במקדש ולא במדינה משום דנאסה: **אי לא מבירא ליה.** ממלי מלא מתמה הא ר' אילעאי הוא דאמר בבהמה: **שבק תרי.** ת"ק ור' ישמעאל ועביד כאד רבנן בתראי [יד]: **הואיל וזכרותו ונקבותו במקום אחד.** וליכא למידקינהו בהשתא מיס [טו][אבל] בבהמה אין בה אוס ספק לדברי הכל והאי דקאמר ת"ק דמתניתין